

KRÓNKA

ZACHAR JÓZSEF

AZ 1945 UTÁNI KATONAI SZÖVETSÉGEK

A Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság XXV. Kongresszusa, Brüsszel, 1999. augusztus 29 – szeptember 4.

Az UNESCO égisze alatt a Nemzetközi Történelemtudományi Bizottság egyik tagszervezeteként működő, eredetileg 1938-ban magyar részvétellel is alapított, majd működését csak 1955-ben újrakezdő Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság, amelynek munkájába a magyar kutatók újólak csak 1970-ben kapcsolódhattak be, immár huszonötödik alkalommal gyűlt össze tudományos eszmecserére és kollegiális találkozóra. A kezdetben csak az ötévenkénti nagy történéskongresszushoz csatlakozóan, majd 1980 óta immár évenként sorra kerülő fontos szakmai tanácskozás házigazdája ezúttal a Belga Hadtörténelmi Bizottság volt. A II. Albert király védnöksége alatt állt rendezvényhez társrendezőként csatlakozott még a Királyi Hadsereg múzeum, a Királyi Hadiiskola és a Báró Greef Belga Hadtörténelmi Alapítvány. Az anyagi támogatók a belga haderő vezérkari főnökén és törzsfőnökein túl a Belgiumi Francia Közösség Nemzeti Tudományos Kutatási Alapja, a Flandriai Tudományos Kutatási Alap, Nyugat-Flandria Tartomány, Ypern Városa, valamint a Dexia Csoport – Városi Hitelbank volt. A 33 nemzeti tagbizottság közül ezúttal 30 fogadta el a meghívást, és ezek képviseletében 110 hadtörténész csatlakozott az egybegyűlt belgiumi kollégákhoz. A Magyar Hadtörténészek Nemzeti Bizottsága egyetlen tagjaként jelen sorok szerzője lehetett jelen az eseményen.

Az ezúttal rendhagyó módon szervezett kongresszus megnyitó ülésére augusztus 30-án délelőtt került sor a Királyi Hadiiskola dísztermében. Először *André Flahaut*, Belgium védelmi minisztere üdvözölte a megjelenteket, köztük a belgiumi tudományos, kulturális, társadalmi és politikai

közélet számos képviselőjét, valamint a világ különböző országaiból egybesereglett hadtörténészeket. Ezt követően *Dr. Luc de Vos* tanszékvezető katonai akadémiai főtanár, a Belga Hadtörténelmi Bizottság elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, és méltatta az újabb tudományos tanácskozás jelentőségét, amelynek a NATO alapításának ötvenesztendősi ünnepségeihez csatlakozva éppen Brüsszel adhat helyszínt. Végül *Dr. Cornelius M. Schulten* kutatóintézeti igazgató (Hollandia), a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnöke emelkedett szólásra. Köszönetet mondott a rendezvénysorozat megszervezéséért, és azt hangsúlyozta, hogy immár két évtizede évről-évre találkoznak e tudományág művelői, így módjuk van egymás munkásságát ismerni és arra is építeni saját feldolgozó munkájukban. Befejezésül a mindenkor kollegiális, baráti hangulatú, politikai megnyilvánulásoktól mentes és így gyümölcsöző rendszeres találkozások nemzetközi tudományos jelentőségét emelte ki.

A tematikus megközelítésű tudományos tanácskozás-sorozat angol, francia, német és flamand nyelvű szinkrontolmácsolással zajlott. Az első ülés augusztus 31-én reggel a Városi Hitelbank nagy előadótermében nyílt meg *Allan M. Millet* professzor (Egyesült Államok) elnökletével, és „Az 1947-es és 1949-es szerződések” témakörbe tartozó előadásokat fogott át.

Elsőnek *Dr. Luiz Paulo Macedo Carvalho* ezredes, kutatóintézeti igazgató, a Brazíliai Hadtörténelmi Bizottság elnöke tartotta meg „Az 1947-es Amerika-közi viszontbiztosítási szerződés” című előadását. Ebben előbb hosszan elemezte a Simón Bolívar vezette felszabadító harcok eredményeként

megszületett államok egyesülési törekvései óta eltelt közel másfél évszázadot, majd ezután ismertette az 1947-es viszontbiztosítási szerződést, végül kitekintést adott a napjainkig terjedő további fejleményekre is.

Ezt követően *Massimo de Leonardis* egyetemi tanár (Olaszország) „Az európai szabadság védelme. A Brüsszeli Egyezmény és az Atlanti Szövetség stratégiája 1949–1952” címmel tartotta meg referátumát. A hangsúlyt annak bemutatására fektette, hogy a szovjet veszély hatására miként alakult át az eredetileg gazdasági-politikai együttműködés mindinkább katonaiává.

Szünet után, elnökváltás nélkül a második ülésen, amelynek témája „Délkelet-Ázsia és Kuba” volt, először *Dr. Edward J. Marolda* tudományos kutató (Egyesült Államok) „Tengerhatalmi szerződés és ázsiai hidegháború” című előadása hangzott el. A kínai kommunista hatalomátvétel és további terjeszkedési törekvés, a koreai háború tükrében részletezte az amerikai, angol és nemzeti kínai egyre fokozódó és erősödő haditengerészeti együttműködést, majd a további fejleményeket, amelyek 1951-ben elvezettek a japán önvédelmi haditengerészeti erők megszervezésének ösztönzéséhez, sőt az ausztrál–újzélandi-amerikai ANZUS-paktumhoz.

Őt követte *Dr. José Luis Picciolo* ezredes, az Argentín Hadtörténelmi Bizottság főtitkára „A kubai rakétaválság politikai és katonai következményei, 1962 október–november” című referátumával, amelyben naponkénti bontásban elemezte az október 23–november 29. közötti, világméretű feszültséget okozó eseményeket és Argentína ezzel kapcsolatos reagálásait.

Újabb szünetet után az elnökséget *Dean A. Allard* professzor, az Egyesült Államok Hadtörténelmi Bizottságának elnöke vette át. A téma ezúttal „Amerikaiak és kanadaiak Németországban” volt.

Elnöklete alatt először *Dr. Bryan T. van Sweringen* tudományos kutató (Egyesült Államok) kapott szót „Az Egyesült Államok haderejének németországi felépítése és elhelyezése, 1945–1990” című előadásával. 1950-es, 1953-es, 1961-es és 1966-os belső szakaszhatárokkal a világméretű stratégiai változások tükrében idézte fel a béke- és háborús diszlokáció változásait.

Ezután *Dr. Margaret Isabel Campbell* tudományos kutató (Kanada) tartott előadást „Hongkongi árnyak. A stratégia és a hadművelet kettéágazása. Kanadai kísérlet a Németország északi zónájában levő kanadai dandár hadművelési terveinek befolyásolására, 1951–1962” címmel. Ez a magyar szemmel nehezen követhető világméretű brit politika árnyalati változásainak a kanadai hadvezetésre gyakorolt befolyásolását elemezte.

Az ebédszünet után sorra került negyedik ülés elnöke *Dr. Jean Delmas* tábornok, nyugalmazott levéltárigazgató, a Francia Hadtörténelmi Bizottság elnöke, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság ügyvezető alelnöke volt. E tematikus egység a francia–német viszony alakulásával foglalkozott.

E témakörben elsőként *Elisabeth du Reau* egyetemi tanár (Franciaország) „Franciaország és az európai védelem első felépítése” című előadása hangzott el. Ebben az előadó az európai biztonság és védelmi politika 1948–1950 közötti kérdéseit a francia kormányzat szempontjából mutatta be.

Ezután *Dr. Bruno Thoss* tudományos kutató (Németország) „A katonai és a szociális biztonság ellentéte. Az NSZK-beli NATO-csapatok pénzügyi fedezete körüli viták, 1955–1967” című előadása következett. A cím pontosan visszaadja, amiről az előadó szólni kívánt, hogy tudniillik, miként kényszerült az NSZK kormánya a szükséges belső fejlesztési és az ugyancsak elkerülhetetlen védelmi kiadások tekintetében állandóan mérlegelni, egyúttal a NATO-vezetésre is tekintettel lenni.

„A svájci és az osztrák semlegesség” kérdéseit napirendre tűző ötödik ülésre szeptember 2-án reggel *Adrien Tschumy* hadtesttábornok, a Svájci Hadtörténelmi Bizottság elnöke elnöklétével került sor.

Először *Fritz Stoeckli* egyetemi tanár, dandártábornok (Svájc) adta elő *Hervé de Weck* gimnáziumi tanárral, ezredessel közösen készített előadását „Svájci védelmi előkészületek a hidegháború idején. A NATO-val párhuzamos és kiegészítő tevékenység” címmel. Ez az érdekesítő előadás A Varsói Szerződés stratégiai elképzelései tükrében szükségesnek vélt, a NATO előkészületeket számításba vevő, de

azoktól független svájci védelmi előkészületekről szolt.

Ehhez kapcsolódott *Hans Rudolf Fuhrer* egyetemi docens, ezredes (Svájc) „A NATO és Svájc hidegháborús szövetségéhez” című előadása, amely a svájci semlegesség feladására irányuló NATO-nyomást és az azzal szembeni előállást részletezte, elkülönítve az 1953-ig tartó elszigeteltség, az 1959-ig tartó rendelkezésre állás, majd 1967-ig a szuverenitás és azután következő szolidaritás idejét.

A továbbiakban *Manfried Rauchensteiner* egyetemi tanár, udvari tanácsos, múzeumigazgató, az Osztrák Hadtörténelmi Bizottság elnöke „Örökös semlegesség és a NATO. Ausztria helyzete” címmel tartotta meg előadását. Az aktualitásokról elszakadva, az előadó az 1948–1989 közti időszak érdekesítő biztonságpolitikai elemzését adta, miközben az osztrák kormányzat helyzetváltozásait a globálstratégia tükrében mutatta be.

A szünet utáni hatodik ülés „A skandináv és az ír semlegesség” témakörben *Dr. Erik Norberg* levéltárigazgató, a Svéd Hadtörténelmi Bizottság elnöke, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnökségi tagja elnökletével folytatta munkáját.

Elsőnek *Ermei Kanninen* ny. altábornagy, a Finn Hadtörténelmi Bizottság korábbi elnöke „A NATO és a Varsói Szerződés közti finn katonai semlegesség illúziója vagy realitása, 1948–1991” című előadására került sor. A párizsi békeszerződésből és a kikényszerített szovjet–finn barátsági és kölcsönös együttműködési szerződésből kiindulva, a kis északi állam kiszolgáltatottságát és szűkkörű politikai manővereit részletezte.

Ezt követően *Bo Hugemark* ezredes, katonai akadémiai tanár (Svédország) tartotta meg „Svédország a hidegháború idején, a katonai szövetségek közti katonai fejlemények” című referátumát. Ebben a svájci referátummal megegyezően, egy nem-szövetséges állam katonai együttműködési lehetőségeit vizsgálta a szovjet fenyegetés tükrében, az 1945–1969 közti időszak vonatkozásában.

Végül *Dermot Keogh* egyetemi tanár (Írország) előadása hangzott el „Írország és a NATO. Történelmi távlatok” címmel. A

referátum a hidegháború és az Európai Gazdasági Közösséghez való csatlakozás időszakában a védelmi együttműködés és a semlegesség kérdésében zajlott belső politikai vitáit elevenítette fel.

Ebédszünet után, még mindig szeptember 2-án következett a hetedik tudományos ülés *Dr. Piet Kamphuis* kutatóintézeti igazgató, a Holland Királyság Hadtörténelmi Bizottságának elnöke elnökletével a BENELUX-témakörben.

Először *Dr. Jan Hoffenaar* tudományos kutató, a Holland Királyság Hadtörténelmi Bizottságának főtájkára történelmi elemzése következett „Hollandia katonai hozzájárulása a NATO-hoz” címmel. A teljes ötven esztendő átfogó előadás azt emelte ki, mennyire Holland Kelet-India állt sokáig a holland kül- és hadpolitika előterében, és ez az ottani események következtében és az egyéb világpolitikai fejlemények hatására miként változott szoros szovjetellenes katonai védelmi együttműködéssé a NATO keretén belül.

Öt követően *Jean-Michel Sterckendries* őrnagy, hadiiskolai tanár (Belgium) tartotta meg „Belgium és a nyugat-európai biztonság, 1944–1955” című előadását. Az előadó azt az időszakot elevenítette fel, amikor Belgium betagozódtott a Nyugat-Európa biztonságát célzó nemzetközi együttműködési rendszerbe. Ennek során elemezte az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez, a Szovjetunióhoz, az Egyesült Államokhoz fűződő kapcsolatokat, valamint a németországi megszállással, majd újrafelfegyverzéssel kapcsolatos belga politikát.

Szünet után *Manuel Freire Themudo Barata tábornok*, akadémikus, nyugalmazott kutatóintézeti igazgató, a Portugál Hadtörténelmi Bizottság elnöke, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnökségi tagja elnökletével következett a nyolcadik ülés az Ibériai félszigettel kapcsolatosan.

Elsőként *Nuno Severiano Teixeira* katonai akadémiai tanár, a Portugál Hadtörténelmi Bizottság főtájkára tartotta meg „Portugália, a NATO és a hidegháború, 1949–1989” című előadását. A szerző visszanyúlt a NATO létrejöttét megelőző semleges portugál politikához, majd a NATO-ba való belépés kül- és belpolitikai indítékait elemezte, végül a belépésnek a kül-, védelmi és belpolitikai

következményeit részletezte, zárásul pedig röviden kitekintett az utolsó tíz esztendő változásainak portugáliai hatásaira is.

Ezután *José S. Mendez* repülő-hadosztály-tábornok, katonai akadémiai tanár (Spanyolország) következett „A spanyol–észak-amerikai egyezmény hozzájárulása az európai biztonság védelméhez” című referátumával. Ebben a kétoldalú 1953-as védelmi és 1955-ös gazdasági megállapodásból kiindulva, az 1970-es barátsági és együttműködési szerződést, majd annak 1976-os és 1982-es megújítását, végül az 1989-es új védelmi együttműködési szerződést elemezte.

A kilencedik tudományos ülésre szeptember 3-án reggel *Dimitris Gedeon* vezérőrnagy (Görögország) elnökletével a Földközi tenger térségével kapcsolatos kérdésekre került sor.

Raimondo Luraghi nyugalmazott egyetemi tanár, az Olasz Hadtörténelmi Bizottság tiszteletbeli elnöke, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnökségi tagja (Olaszország) előadása hangzott el először „A mediterrán térség. Olaszország és a NATO” címmel. Az előadó a térség geopolitikai sajátosságaiból kiindulva, részletezte az elmúlt ötven év különböző szakaszaiban a NATO déli szárnyán Olaszországra hárult védelmi feladatokat.

Ehhez csatlakozott *Pierpaolo Raimono* ellentengernagy, kutatóintézeti igazgató (Olaszország) „A NATO és az olasz haditengerészet a Földközi tengeren az utóbbi ötven évben” című előadása. Bemutatta az 1952-ig főleg az olasz haditengerészetre háruló jelentős feladatkör változását Görögország és Törökország NATO-csatlakozását követően és az azóta eltelt időszak világpolitikai változásai következtében.

Szünet után a kongresszus az új NATO-államok kérdéskörét vitatta meg, *Andrzej Ajnenkiel* katonai egyetemi tanár, kutatóintézeti igazgató, a Lengyel Hadtörténelmi Bizottság elnöke elnökletével.

Ezen először *Tadeusz Panecki* ezredes, katonai egyetemi tanár, a Lengyel Hadtörténelmi Bizottság főtitkára, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnökségi tagja tartotta meg „A Lengyel Hadsereg a Varsói Szerződésben” című előadását. A szovjet befolyási övezetbe átengedett Lengyelország első tíz évének

felidézését követően az előadó a jelentős nagyságrendű lengyel haderőnek a Varsói Szerződésben játszott kiszolgáltatott szerepét és a szovjet hadvezetés által számára előírt háborús feladatkörét vázolta fel.

Következőként *Zachar József* ezredes, a Hadtörténet Intézet és Múzeum tudományos főigazgatóhelyettese, a Magyar Hadtörténészek Nemzeti Bizottságának főtitkára, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság alelnöke „A Varsói Szerződés és az 1956-os magyar forradalom. (A Déli Hadseregcsoport megszületése)” című előadásában összefoglalta az ezirányú legújabb magyar kutatási eredményeket.

Dr. Miloslav Pucik alezredes, tudományos kutató (Szlovákia) előadása következett ezután „Szlovákia a Varsói Szerződés terveiben” címmel. Az előadó az azóta önálló állammá vált terület hidegháborús geostratégiai szerepét felidézve, az e térségben a szovjet kormányzat által kikényszerített háborús előkészületekről, ezeket szolgáló hadgyakorlatokról és a csehszlovák haderőnek szánt feladatokról szólt.

A tizenegyedik ülés szünet után *Zachar József* elnökletével kezdte meg munkáját a Balkán témakörében.

Elsőként *Dimitër Minyev* ezredes, kutatóintézeti igazgató, a Bolgár Hadtörténelmi Bizottság elnöke tartotta meg „Bulgária a Varsói Szerződésben” című előadását. Elsődlegesen a bolgár nép és a bolgár haderő Szovjetunióval való kiszolgáltatottságát hangsúlyozta, ami véleménye szerint már a második világháború lezárultával bekövetkezett, és a Varsói Szerződés létrehozásával tovább erősödött.

Ezt követően *Dr. Petre Otu* ezredes, kutatóintézeti igazgató, a Romániai Hadtörténelmi Bizottság elnöke olvasta fel *Dr. Alesandru Dușu* ezredessel, a Romániai Hadtörténelmi Bizottság alelnökével közösen készített referátumát „A román hadsereg a hidegháború idején” címmel. Ez a referátum is azzal indított, hogy a győztesek oldalára történt átállás ellenére azonnal bekövetkezett a szovjet hatalomnak való kiszolgáltatottság. A továbbiakban az előadó részletezte a román haderő létszámváltozásait a hidegháború különböző szakaszaiban.

Ebédszünetet követően került sor a tizenkettedik, utolsó tudományos ülésre,

amelyen *Dr. Cornelius M. Schulten* kutatóintézeti igazgató (Hollandia), a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnöke elnökölt, a téma pedig a Közel-Kelet volt.

Joannisz Lukasz haditengerészeti akadémiai tanár (Görögország) előadása hangzott el először „A keleti mediterrán térség geopolitikai viszonyai és a NATO a hidegháború idején” címmel. Az előadó bevezetőben az 1945–1949 közti időszak fő fejleményeit, köztük a görög polgárháborút idézte fel, majd a NATO létrehozásának a keleti mediterrán térségre gyakorolt hatását mutatta be, végül a NATO kibővítésére áttérve, összehasonlította Törökország és Görögország szerepvállalási lehetőségét egy szovjet támadás esetén.

Ezt követően tartotta meg *Hasszan Koni* egyetemi tanár (Törökország) „Törökország NATO-felvétele” című előadását. Ebben először Törökország, Görögország és Irán második világháború utáni állapotát mutatta be, majd rátért a Truman-doktrínára és a NATO megalakításához vezető tárgyalásokra, a Törökország bevonását célzó törekvésekre, a tárgyalásoknak a koreai háború általi felgyorsulására és Törökország 1952-es csatlakozására.

Végül *Matitiahu Mayzel* egyetemi tanár (Izrael) előadása zárta a sort „Sem ide, sem oda. Az új izraeli állam és a nagy világszövetségek” címmel. Az 1947–1967 közti időszak tekintetében azt vizsgálta, hogy „a nyugati világhoz” való tartozása ellenére az újonnan létrehozott zsidó állam miért nem csatlakozott annak védelmi szövetségéhez, miközben az arab környezetben erőteljesen épített a nyugati védelmi szövetséggel való együttműködésre és az onnan elnyerhető kül- és védelmi politikai támogatásra.

A tudományos tanácskozás rendezői tapintatosan előzetesen gondoskodtak arról, hogy az egyes üléseken elegendő idő legyen az érdemi felszólalásokra, vitákra is. Még elevebbre vitalehetőséget teremtettek azzal, hogy meghívtak néhány egykori aktív és jelentős politikai személyiséget, hogy visszaemlékezésükkel segítsék a kutatók munkáját. Így a szeptember 2-i hetedik üléshez csatlakozóan *Willy Claes*, az 1973–1994 közti belga kormányok minisztere, a NATO 1994–1995 közti főtitkára és *Étienne Davignon* örgróf, belga bankelnök, volt nagykövet és az Európai Gazdasági Közösség

1981–1985 közti alelnöke állt a kongresszus rendelkezésére. A szeptember 3-i tizenkettedik üléshez csatlakozóan pedig az ugyancsak meghívott, de személyes megjelenésében akadályozott *Bronislaw Geremek* egyetemi tanár, a Solidarność-mozgalom kimagasló egyénisége, az 1990-es évek lengyel kormányainak minisztere hosszú levele került felolvasásra. Végül ugyanezen az alkalommal a tanácskozás egész napját jelenlétével megtisztelő *Pierre Messmer* akadémikus, a második világháborúban Charles de Gaulle tábornok tisztvárosa, majd államelnökké választott politikai küzdőtársa, az 1960–1969 közti francia kormányok védelmi minisztere (1972–1974 között miniszterelnök) nyújtott bőséges tájékoztatást.

A tudományos tanácskozás-sorozat zárulására szeptember 4-én délelőtt ismét a Királyi Hadiiskola dísztermében került sor. Ezen immár hagyományosan *André Corvisier* nyugalmazott egyetemi tanár (Franciaország), a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság tiszteletbeli elnöke összegezte az elhangzottakat. Kiemelte, hogy bár a 23 országbeli 28 előadás kétharmada, miként a vitahozzászólások és a visszaemlékezések döntő része is érthető módon az éppen ötvenesztendősnél NATO-val foglalkozott, mód nyílt más fegyveres szövetségekre való kitekintésre is.

A hadtörténelmi kollokviumon kívül a kongresszus keretében sor került egyéb, ehhez csatlakozó rendezvényekre is.

Így már augusztus 29-én a Királyi Hadsereg-múzeum egyik üléstermében tanácskozott a Nemzetközi Hadilevéltáros Bizottság *Dr. Manfred Kehrig* ezredes, levéltárigazgató (Németország) elnökletével. Adminisztratív kérdéseken túl megvitatta a gépesítés, a számítógépes rendszerre való áttérés szakmai kérdéseit. A Hadtörténelmi Levéltár képviselőjében az ülésen vendégként megjelent *Dr. Bonhardt Attila* alezredes, a Bécsi Kirendeltség helyettes vezetője, aki nagy sikerrel fogadott és számos kérdést felvető tájékoztatást adott a hazai helyzetről.

Ugyancsak e napon és szintén a Királyi Hadsereg-múzeumban, *Jean Langenberger* dandártábornok (Svájc) elnökletével tartotta meg ülését a Nemzetközi Hadibibliográfus Bizottság, amelynek *Dr. Rázsó Gyula* professzor, nyugalmazott főigazgató kiválása óta sajnálatos módon nincs állandó magyar

tagja. Osztrák javaslatra felmerült az igény, hogy minden nemzeti bizottság készítse el a koszovói válsággal kapcsolatos saját bibliográfiáját, és ezzel járuljon hozzá a nemzetközi összegzéshez.

Augusztus 31-én az első két tudományos üléssel párhuzamosan a Városi Hitelbank épületében ülést tartott a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnöksége, majd döntéseinek továbbadására és megvitatására még aznap, a negyedik tudományos ülést követően, annak helyszínén rendkívüli közgyűlésre is sor került. Az adminisztratív kérdések, amelyek nemzeti bizottságunkat is természetesen érintik, részint a tagdíjfizetési fegyveremre, részint a jövő évi általános tisztújításra vonatkozóan eredményeztek fontos döntéseket. Előzetesen ugyancsak döntés született a következő évek kongresszusaival kapcsolatosan, így 2000. július 30 – augusztus 5. között Stockholm ad otthont a XXVI. Kongresszusnak, melynek témája a „Totális háború – totális védelem az utóbbi kétszáz évben” lesz. Ehhez csatlakozóan, a Nemzetközi Történelemtudományi Bizottság Kongresszusának keretében augusztus 9-én Oslóban egynapos újabb tudományos tanácskozással kerül sor a „Hírszerző szolgálatok a második világháború után” témakörben. 2001. augusztus 19 – 25. között Athénban rendezik meg a XXVII. Kongresszust, amelynek témája „Katonai konfliktusok és geopolitika a XX. században” lesz. 2002-ben, később pontosítandó időpontban és témakörben az Egyesült Államok-beli Hampton Roads kíván helyet adni a XXVIII. Kongresszusnak. Előzetesen Japán és az ezúttal távol maradt Kínai Hadtörténelmi Bizottság is kifejezte konferenciarendezési szándékát. A jövő évezredbeli rendezvényekkel kapcsolatosan mindenesetre a következő ötéves ciklusra megválasztásra kerülő új nemzetközi elnökségnek kell javaslatot tennie és azt a közgyűlésen elfogadtatnia.

Végül a Kongresszus keretében ugyancsak augusztus 31-én a kongresszusi rendezvények közti szünetben *Dr. Gregory W. Pedlow*, a NATO európai főhadiszállásán működő történelmi szolgálat vezetőjének kezdeményezésére és meghívására első alkalommal külön megbeszélést folytattak a NATO-tagállamokból érkezett hadtörténészek. Egyhangú döntés született, hogy a kölcsönös

tájékoztatás és a tudományos együttműködés elősegítése céljából megalakul a NATO-tagállamok hadtörténészeinek bizottsága.

A Belga Hadtörténelmi Bizottság és a társrendezők jóvoltából a tudományos és adminisztratív üléseken túlmenően számos más rendezvényen is mód nyílt kollegiális-baráti beszélgetésekre, fontos szakmai és intézményközi eszmecserékre, kapcsolatépítésekre és a meglévő kapcsolatok erősítésére.

Nyitányként augusztus 29-én este a Brüsszeli Helyőrség Albert Herceg Klubjában a Belga Hadtörténelmi Bizottság rendezett fogadást a Kongresszus résztvevői és a belgiumi tudományos, katonai és közélet érdeklődő személyiségei számára. A megjelenteket *Dr. Luc de Vos* katonai akadémiai tanszékvezető főtanár, elnök és *Dr. Patrick Lefèvre* egyetemi docens, főmúzeológus, a Királyi Hadsereg múzeum igazgatója, a Belga és a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság főtákará köszöntötte. A baráti beszélgetések a csatlakozó autóbussos városnézésen folytatódtak.

Augusztus 30-án délután a Királyi Hadiiskola termeiben a résztvevők több csoportra osztva, szakszerű és jól szemléltetett előadást hallgattak meg az 1815. június 18-i waterlooi csatáról, majd a helyszínre utaztak, és bejárták a csatateret. Az estébe nyúló kirándulás a korabeli egyenruhába öltözött és korabeli fegyverekkel felszerelt egykori 13. francia könnyű gyalogezred alaki és lögyakorlat-bemutatójával zárult.

Augusztus 31-én este, a tudományos programot követően a Királyi Hadiiskola parancsnoksága adott fogadást a díszteremben, ahol a Kongresszus résztvevőin kívül újólaj számos hazai személyiség is megjelent. Az est zárásaként a vendéglátók bemutatták a teljes megújulás alatt levő, már a XXI. század követelményeinek megfelelően épülő oktató-, kiképző-, elhelyezési és szabadidő-bázist.

Szeptember 1-jén egész napos vidéki programot szerveztek a rendezők, hogy a legújabbkori hadimúlt helyszíneivel szembesüljenek a kutatók. Az út elsőként az Atlanti Falhoz vezetett, Raversijde térségében ismerkedtek meg a résztvevők a második világháborús náci német erődítményrendszerrel. A továbbiakban

pihenésként Nyugat-Flandria székvárosa, Brugge (Bruges) középkori szépségének a megtekintésére nyílt mód. Délután az első világháborús gáztámadásokról hírhedtté vált Ypern (Ieper, Ypres) térségében került sor az egyes csataterék és katonatemetők bejárására, majd a Városházán a rendkívüli gazdagságú és legkorszerűbb szemléletű, „Flandria harcmezőin” című új kiállítás megtekintésére. A Brüsszelbe történő visszatérést megelőzően az „Emlékezés kapuja” nevű emlékhelyen a Kongresszus résztvevői katonai tiszteletadással emlékeztek meg a két világháború hősi halottairól.

Szeptember 2-án este, a tudományos üléseket követően, a Királyi Hadsereg múzeum igazgatósága adott fogadást a Kongresszus résztvevői tiszteletére. Ennek nyitányaként, *Dr. Patrick Lefèvre* igazgató üdvözlő szavait követően, *Dr. Luc de Vos* a Belga Hadtörténelmi Bizottság elnökeként ünnepélyes keretek között átnyújtotta a II. Albert király által adományozott kitüntetések. A Lipót Rend parancsnoki keresztjét kapta *Dr. Cornelius M. Schulten* kutatóintézeti igazgató, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság elnöke, míg a Korona Rend parancsnoki keresztjét *Dr. André Corvisier* egyetemi tanár, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság tiszteletbeli elnöke és *Dr. Jean Delmas* tábornok, a Nemzetközi Hadtörténelmi Bizottság ügyvezető alelnöke. A fogadást követően a résztvevőknek módjuk nyílt, hogy teljesen szabadon bejárják a múzeumot és megtekintsék a rendkívüli gazdagságú állandó történelmi és három haderőnemi, valamint az időszakos kiállításokat, utóbbiak között a Kongresszus tiszteletére és idejére időzítetten elkészített „Belgium és biztonsága. Az Atlanti Szerződés fél évszázada” című, óriási anyagot felvonultató, ötvennégy tematikai egységből állóan teljes képre törekvő, mozgóképeket és hanganyagot is felvonultató kiállítást. Ezen az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc, valamint vérbefojtása képi felidézésén túl már szerepel az új NATO-tag Magyar Köztársaság Honvédségének szárazföldi hadioltözete is.

Szeptember 3-án este *André Flahaut* belga védelmi miniszter ugyancsak a Királyi Hadsereg múzeumban, mégpedig annak repülőcsarnokában adott fogadást a XXV. Nemzetközi Hadtörténelmi Kongresszus tiszteletére számos közéleti szereplő

meghívásával. Üdvözlő és a tudományos tanácskozást méltató szavait követően került sor a Báró Greef Belga Hadtörténelmi Alapítvány ezévi díjainak átadására. Az 1950–1954 közti belga védelmi miniszterről, báró de Greef altábornagyról (1900–1995), a század nagy belgiumi

katonae gyéniségéről elnevezett díjat *Willems Bart* az 1488/89-es brabanti felkelésről írt flamand és *Fillot Serge* a második világháborús ír dandárokról írt vallon nyelvű dolgozatával nyerte el. Az átadást követően *Norbert Nozy* őrnagy karmester vezényletével az I. Királyi Felderítőezred Nagyzenekeara, amelyből 1832-ben a Királyi Magánzenekar is kinőtt, és amely a Belga Haderő legnevesebb fűvőzenekeara, adott fergeteges sikert aratóünnepi hangversenyt. A rendkívül gazdag és jól sikerült, szeptember 4-én zárult rendezvénysorozatot követően az érdeklődőknek még további háromnapos országjárásra is lehetőségük nyílt Gent (Gand), Antwerpen (Anvers) és Lüttich (Luik, Liège) térségébe.